

své ve vznešený úřad života veřejného — neopustil pole činnosti literární, a že tudíž bezpečně nadíti se lze od vědeckého jeho věhlasu a obětavé píce zajisté dalších vzácných plodů literárních pro obory jím tak mistrně ovládané.

K. Herrmann.

Právo trestní.

Blätter für Gefängnisskunde, sv. 36. (r. 1902) a 37. (r. 1903).

Svazek 36. přináší na úvodním místě řeč prof. dra *Wacha* (Lipsko) »o budoucnosti německého práva trestního« promluvenou v Düsseldorfu na 75. výročním shromáždění rýnsko-westfálské společnosti vězeňské. Wach pokázav stručně k číslícím statistickým, zejména pokud se týkají zpětnosti, prohlašuje, že německé zákonodárství trestní ze všech částí právního řádu nejvíce nedostatků vykazuje a největší měrou reformy potřebí má. Pokud reformy samé se týče, navrhuje W. jako přívrženec staré školy instituty podmíněného odsouzení, odsouzení na neurčitou dobu a doživotního uvěznění zločince jako opatření ochranného t. j. směřujícího jedině k tomu, aby zločinec byl učiněn neškodným. Ve směru pozitivním vyslovuje se W. pro posunutí hranice trestní dospělosti k dokonanému 14. roku, pro zostření krátkodobých trestů na svobodě, jež hodí se dle jeho mínění zejména k repressi deliktů ze surovosti a násilnictví prýštících, jakož i pro další vybudování pevnostní vazby platného práva jako *custodiae honestae*. Důtklivě varuje W. před přepínáním trestního práva t. j. před neustálým hromaděním nových a nových trestních zákonů a rovněž i před přepínáním trestního stíhání plynoucím z pochybeného principu legality. Konečně vytýká nezdravý formalismus platného práva, jež snaží se na jedné straně skutkové povahy jednotlivých deliktů co nejpřesněji, ba úzkostlivě vymeziti, analogii zhora vylučujíc, kdežto na druhé straně, pokud vyměřování trestu se týče, zůstává bezdůvodně libovůli soudcovské široké pole.

Ve článku »Idea odplaty a myšlenky účelné v systému trestů na svobodě« hájí *Sichart* (ředitel trestnice v Ludvigsburgu) ideu trestu účelného v trestním právu i jeho výkonu proti vývodům prof. *Calkera* (Strassburg) ve svazku 33. téhož časopisu obsaženým. Svazek 36. přináší dále tři přednášky vězeňského ředitele *Burkardta* (Drážďany) »O mladistvém zločinctvu a jeho potírání«. Za vhodné prostředky k boji proti mladistvým zločincům pokládá B. 1. náležitou změnu příslušných ustanovení trestního práva, 2. rozumný výkon trestův a 3. státní dozor nad výchovou veškery zanedbané mládeže. Pozoruhodno je, pokud se týče bodu 2., že také B. připisuje samovazbě co nejpříznivější účinky jak odstrašující tak i polepšující.

Na rakouské poměry vztahuje se stručné pojednání prof. *Hillera* (Štýrský Hradec) »Reformní otázky vězeňské«. H. navazuje tu na návrh poslance Kleeweina a soudruhů podaný v r. 1901 poslanecké sněmovně říšské rady a přimlouvá se v souhlasu s tímto návrhem za zřízení vztažně obnovení generální inspekce rak. trestnic jako zvláštní sekce ministerstva spravedlnosti s příslušným počtem orgánů poradních. Této generální inspekci budtež

samostatné trestnice bezprostředně podřízeny, kdežto soudní věznice mají býti podrobeny dozoru soudních praesidií, vztažně zřízených jimi inspektorů vězenských, ve druhé instanci pak dohledu vrchních soudů zemských. Zařízení anglické, dle něhož zvláštní parlamentní komise je povolána jako nejvyšší instance dozorčí nad veškerým vězeňstvím, pokládá H. za instituci hodnou následování. Návrhy Hillerovy potírá v témž svazku státní zástupce *Amschl* (Štýrský Hradec), vedle něhož nynější organisace našeho vězenství zasluhuje přednosti; *Hiller* pak ve 37. svazku ostře replikuje.

Ze zajímavého vyličení »nynějšího japonského vězenství« soudcem *Cru-senem* (Tokio) seznáváme, že cílý tento národ se vynasnažuje, aby ani v této příčině nezůstal pozadu za pokroky doby nové.

Zmínky zasluhují ze svazku 36. ještě popis nové věznice trestní v Tegelu u Berlína podaný ředitelem jejím *Kleinem*, pak článek referendára *Linka* (Lübeck) »O postavení samovazby v dnešním výkonu trestu v Německu« a z četných zajímavých zpráv do oboru vězenství spadajících neb aspoň s ním úzce souvisících referát docenta M. E. *Mayera* (Strassburg) o VIII. hromadě německé zemské skupiny mezinárodního sdružení kriminalistického konané r. 1902 v Brémách.

Svazek 37. přináší řadu posudků o otázkách položených na denní pořádek sjezdu spolku německých úředníků věznických na r. 1903 do Stuttgartu svolaného. Sluší uznati, že otázky tyto se dotýkají temat nejen pro vězenství, nýbrž z valné části i pro vědu trestního práva velmi zajímavých. Hned první otázka »Osvědčil se nynější systém trestový vzhledem ku praktickým zkušenostem úředníků trest vykonávajících? Ve případě záporném, které návrhy pro system nový sluší na základě takových zkušeností činiti?« zahrnuje v sobě patrně jeden z problémů i hmotného práva trestního, jehož důležitý díl — poenologii — téměř vyčerpává. O této otázce došly čtyři posudky, jichž původci jsou ředitel *Gennat* (Hamburg), ředitel *Sichart* (Ludvigsburg), státní zástupce *Junghanns* (Kostnice) a vládní rada *Rossmey* (Hoheneck). Všechny čtyři posudky shodují se v tom, že dosavadní systém trestový německého práva se neosvědčil. Také v tom panuje celkem souhlas, že základní vadou systému toho jest, že přihlíží daleko více ku trestnému skutku než ku pachateli a že zejména sluší odstraniti základ tohoto systému — platnou tripartici trestných činů na zločiny, přečiny a přestupky, že tresty na svobodě sluší náležitě obmeziti hojným užíváním důtky a trestů peněžitých, jež ve případě nedobytnosti nahrazeny budtež nikoli trestem na svobodě, nýbrž nucenou prací; že tresty na svobodě sluší vykonávati, pokud možno, v samovazbě a krátkodobé tresty náležitě zosřiti. Souhlasně přimlouvají se posudky většinou také za energická opatření proti zločincům zpětným a zločincům ze zvyku, proti nimž má trest nabýti povahy opatření ochranného (dodatečná vazba, pracovna). Pozoruhodno jest, že ve dvou z dotčených posudků se hájí také trest bitím, a to *Sichartem* jako vězenský prostředek disciplinární, *Gennatem* dokonce jako trest kriminální.

Druhá otázka týká se zločinců zpětných: »Které vězně sluší pokládati za zpětné se stanoviska trestního výkonu a správy vězenské? Smějí opětně potrestaní (zpětní) podrobeni býti jinému přísnějšímu zacházení

v místě trestu než »nezpětní« či je k tomu zákonné ustanovení potřebno či vhodno? Je naléhavě nutno se zpětnými přísněji nakládati a ve kterých směrech by se to mělo jeviti?« Jediný v této otázce došlý posudek ředitele *Jennera* (Zwickau) dospívá k těmto thesím: »1. Se stanoviska trestního výkonu a správy vězenské sluší za zpětné pokládati ony vězně, kteří během pěti roků před dodáním vytrpěli již trest vězení (Gefängnis) delší tří měsíců pro týž neb podobný přečin aneb víc než dvakráte trest vězení stejně dlouhý neb jeden trest vězení delší jednoho roku aneb trest káznice nebo polepšovací vazbu dodatečnou (pracovnu). 2. Až do vydání říšského zákona o výkonu trestu, v němž pojem zpětnosti přesně vymezen, jakož i případné přísnější nakládání se zpětnými upraveno budiž, je dovoleno s »opětne potrestanými« dle předpisu domácího řádu jiným přísnějším způsobem nakládati než s nezpětnými. 3. S oněmi zpětnými, v jichž ohledu to vzhledem ku příčině zpětnosti je nutno, budiž zvláště přísně naloženo v mezích řádu domácího.«

Další dva posudky týkají se otázky, dle jakých zásad má býti určováno trvání polepšovací vazby dodatečné. Polepšovací vazbou dodatečnou (korrektionele Nachhaft) nazývá se totiž v theorii držení v robotárně, kteréž dle § 362 tr. z. něm. v určitých případech odsouzení (zvl. proti tulákům, zahalečům, žebrákům, pijanům a prostitutkám) může jako trest vedlejší soudem býti přípustným uznáno a policejním úřadem provedeno. Zákonné maximum trvání této vazby stanoveno je na dva roky. Vrchní inspektor *Bornemann* (Zwickov) přimlouvá se ve svém posudku o naznačené otázce za to, aby polepšovací vazba dodatečná v každém případě byla policejním úřadem vyměřena zákonným maximem dvou roků a aby představenému robotárny bylo zůstaveno navrhnouti udělení dovolené před uplynutím této doby oněm káráncům, při nichž se jeví známky polepšení. Náзор tento zamlouvá se zajisté lépe než mínění *Düllla* (ředitele pracovny v Rebdorfu), jenž navrhuje celou řadu podrobných zásad, dle kterých by vyměřování dodatečné vazby polepšovací se mělo řídit.

Následují posudky o otázce: Jak sluší upravití zaměstnání trestanců mladistvých, má-li jim z toho vzejíti trvalý prospěch po propuštění z vazby? pak o otázce týkající se úpravy stravy vězenské.

Důležitý význam také pro hmotné právo trestní má další thema: »Osvědčila se starobní hranice říšským zákonodárstvím trestním pro trestní dospělost stanovená či doporučuje se, aby tato hranice za příležitosti reformy trestního zákona byla výše posunuta?« Ze čtyř prací o této otázce došlých vyslovuje se jediné posudek vrchního justičního rady *Mayera* (Schw. Gmünd) v ten rozum, že se v té příčině osvědčilo ustanovení platného práva německého, dle něhož, jak známo, absolutní nezpůsobilost trestní sahá do dokonaného 12. roku, kdežto trestní způsobilost od dokonaného 12. do dokonaného 18. roku závisí na tom, zda pachatel v době spáchání skutku měl intelekt (Einsicht) potřebný k poznání trestnosti jeho. Ostatní tři posudky pocházející z péra vrchního ředitele *Marcoviche* (Štýrský Hradec), ředitele *Gennala* (Hamburg) a generálního státního zástupce *Praetoria* (Darmstadt) jsou pro posunutí hranice trestní dospělosti ku dokonanému 14. roku, po-

ukazující zejména k významu, jež tento věk má také v zákonodárství školském: dokud dítě školou je povinno a tudíž školské kázni podrobeno, nemá trest kriminální míti místa. Další studium relativní způsobilosti trestní má dle *Gennata* sahati od dokonaného 14. do dokonaného 21. roku, dle *Praetoria* pouze do dokonaného 18. roku, však posléze jmenovaný chce, aby tu místo intelektu ku posouzení trestnosti činu potřebného rozhodovala mravní dospělost pachatelova.

Posudky inspektora *Freunda* (Zwickau) a vrchního ředitele *Marcoviche* (Štýrský Hradec) o otázce: »Jaké jsou zkušenosti učiněné pokud se týče účinku samovazby na vězně ve směru zdravotním i mravním?« vyznívají ve smyslu pro samovazbu velice příznivém a rozmnožují rostoucí řadu hlasů skládajících v rozšíření této instituce co možno nejobsáhlejší, nejlepší naděje.

Poslední otázka týkající se nakládání s vězni stíženými tuberkulosou je zajímavá i pro poměry v rakouských trestnicích a věznicích, kdež právě v poslední době z iniciativy ministerstva vnitra provedena byla celá akce směřující k potírání zhoubné této choroby, která, jak známo, právě ve trestnicích nalézá nejpříznivější podmínky ku svému rozšiřování. Zejména postaráno se o nejpřísnější izolaci vězňů tuberkulosou stížených i podezřelých, čímž aspoň přenášení této nemoci cestou infekce na jiné trestance v budoucnosti, jak doufáme, učiněna přítrž. Posudek tajného zdravotního rady *Bära* (Berlín) doporučuje jako další prostředky ku potírání jmenované choroby v souvislosti s danými otázkami udílení dovolené (přerušení trestu) tuberkulosním vězňům zejména hned v prvních počátcích choroby, jakož i zřízení domácích sanatorií pro ně aspoň v některých trestnicích.

Zmínky zasluhuje konečně překlad ruské osnovy všeobecného služebního řádu pro věznice z r. 1901 a švédských zákonů z r. 1902 týkajících se péče o chovance a děti zanedbané, nucené výchovy a trestního řízení proti nezletilým.

Miřička.

Civilní řízení.

Přehled literatury v r. 1904.¹⁾

Práce v tomto roce vyšlé nerůzní se svou povahou od literatury minulého roku; opět bylo převážně pojednáváno o všeobecnějších otázkách civilního řízení. Nelze však přehlédnouti, že zájem rakouských právníků byl

¹⁾ Cz.: Czasopismo prawnicze i ekonomiczne. — D. J.: Deutsche Juristenzeitung. — E.: Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes in Civil- und Justizverwaltungssachen. — G. H.: Gerichtshalle (čísla samotná vztahují se na ročník 48., kdežto ročník 49., od 1. října 1904, zvláště vyznačen). — Gr.: Gruchotovy Beiträge zur Erläuterung des deutschen Rechtes. — G. Z.: Allgemeine österr. Gerichtszeitung. — Grünh.: Grünhutův Zeitsch. für Privat- und öffentliches Recht. — J.-Bl.: Jurist. Blätter. — J. Ltbl.: Jurist. Literaturblatt (C. Heymann v Berlíně). — Not.: Zeitschr. für Notariat und